

РОЛЬ ФОНЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ У ПЕРЕКЛАДІ РІЗНОЖАНРОВИХ ТЕКСТІВ

Ващенко О.В.

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
olexandravashchenko@gmail.com

The paper explores the role of phonetic means in translating texts across genres like poetry, prose, journalism, advertising, and children's literature. It emphasises the importance of preserving sound elements such as rhythm, rhyme, alliteration, assonance, stress, and overall intonation, being essential for maintaining the emotional tone and artistic impact of the original text. The translation of poetry and journalistic texts poses challenges in adapting these means to different phonetic systems. The paper also highlights the difficulties faced by translators in preserving the text emotional potential through creative adaptation of their sound arrangement.

Key words: *phonetic means, translation, texts of various genres.*

Відомо, що фонетичні засоби мають значний вплив на точність передачі змісту та емоційного забарвлення тексту під час перекладу. Вони важливі для збереження мовленнєвого ритму й загальної тональності тексту оригіналу, особливо в поезії, дитячій літературі, рекламних текстах та ін. За допомогою фонетичних засобів, таких як ритм, алітерація, асонанс тощо, перекладачі транслюють образи, зберігаючи авторський стиль і художню цінність тексту. Тому метою цієї праці є узагальнення ролі фонетичних засобів у перекладі текстів різних жанрів.

Уважається, що найскладнішим для перекладу є переклад поезії, оскільки слід зберегти не лише зміст, але й фонетичні засоби, які надають тексту емоційного забарвлення. Ритм визначає мелодійність вірша, тому перекладач має адаптувати його під ритмічну структуру мови перекладу. Рима створює гармонійне звучання, але може бути викликом для перекладача через відсутність прямих аналогів в мові перекладу. Алітерація та асонанс додають поезії звукової гармонії, але і їх складно зберегти через різницю у фонетичних системах мов. Тому перекладач має проявити майстерність, щоб передати не лише зміст поезії, але й його інтонаційно-звукове аранжування, в якому закладено значний емоційно-прагматичний потенціал твору.

Нагадаємо, що алітерація, яка полягає у повторенні однакових або схожих приголосних, слугує приверненню уваги читача на ключових словах або фразах, надаючи більшої виразності образам і персонажам творів. У свою чергу, асонанс, або повторення голосних звуків, підвищує мелодійність тексту і забезпечує його легше сприйняття. Переклад цих засобів ускладнюється

через різницю у фонетичних системах мов, тому перекладачі мають відшукувати відповідні аналоги в мові перекладу або використовувати синоніми для досягнення подібного ефекту.

Важливим є й той факт, що фонетичні засоби сприяють розвитку мовного слуху та мовлення дітей. Рима робить текст легким для запам'ятовування, алітерація тренує сприйняття схожих звуків, а ритм допомагає розвивати розуміння структури мови. При перекладі казок, віршів і пісень важливо зберігати ці звукові ефекти, оскільки вони створюють емоційну атмосферу та залучають дитину до тексту, допомагаючи формувати її мовні навички та емоційний зв'язок з твором. (Козачишина, 2019, с. 25).

Переклад прозових творів також вимагає від перекладача значної уваги для збереження ритму, який визначає темп оповіді, підкреслюючи її важливі моменти або створюючи її певну музичність. Передача в перекладі звукопису тексту оригіналу, хоча й менш помітного в прозі, додає їй особливого забарвлення через повторення окремих звуків чи фонестем, які слугують засобом відтворення емоційної складової твору.

Подібним чином, переклад публіцистичних текстів, які спрямовані на здійснення впливу на аудиторію з метою переконання, також вимагає урахування ролі фонетичних засобів, які здатні підсилювати сугестивний ефект твору, привертати увагу та створювати необхідний настрій, що потребує від перекладача не лише точності, але й гнучкості в адаптації до мовних особливостей (Khatser, 2023, с. 186). Особлива увага при перекладі публіцистичних текстів, особливо газетних статей, блогів чи політичних виступів, має бути приділена ритму як засобу передачі емоційної динаміки. У зв'язку з цим, перекладач має зберегти ритм у перекладі за рахунок адаптації структур фраз і речень.

Переклад рекламних текстів має свої особливості, оскільки важливо не лише точно передати зміст, але й зберегти ефективність і привабливість повідомлення. Одним із основних завдань перекладача є збереження використаних в оригіналі звукових ефектів, таких як алітерація та рима. Алітерація додає тексту мелодійності та легко запам'ятовується, що робить слоган більш ефективним. Рима надає тексту ритмічності та гармонії, що робить його ще більш привабливим для аудиторії і легшим для запам'ятовування. Збереження не лише змісту, але й стилістичної специфіки оригіналу вимагає від перекладача креативного підходу, оскільки подекуди рекламний слоган потребує повної адаптації, щоб зберегти звучання і ефектність у мові перекладу. Це передбачає зміни у структурі речень,

використання синонімів або адаптацію культурних реалій з метою урахування звернення до специфічних потреб і вподобань цільової аудиторії. У результаті переклад має бути так само ефективним, як і оригінал.

Важливим є також урахування фонетичних засобів оригіналу при перекладі аудіовізуальних текстів з метою передачі атмосфери фільмів та збереженні їхньої художньої цінності. Особливо це стосується дубляжу як основного способу перекладу аудіовізуальних продуктів. Збереження інтонаційного оформлення мовлення у дубляжі є важливим для створення природного звучання перекладу. Перекладачі повинні синхронізувати аудіо-та відеоряд, щоб відповідати артикуляції персонажів, що вимагає ретельного аналізу вимови звуків у різних мовах. Це також дозволяє відтворити емоційне забарвлення фільму, його вплив на глядача та забезпечує збереження його художньо-естетичної цілісності. Помилки в синхронізації чи невірна передача інтонаційних малюнків під час дубляжу мовлення персонажів можуть спотворити сприйняття фільму глядачем і знизити його емоційний ефект. Тому фахівці з дубляжу повинні володіти високим рівнем професійної майстерності, щоб забезпечити якісний переклад і коректне відтворення оригінальної атмосфери фільму.

Викладене свідчить, що фонетичні засоби відіграють важливу роль під час перекладу текстів різних жанрів, оскільки вони слугують збереженню емоційної тональності тексту оригіналу, його сугестивного потенціалу та художньої цінності. Від правильного використання ритму, римування, алітерації та інших фонетичних засобів залежить не лише точність передачі змісту, але й збереження авторського стилю.

Література

1. Козачишина, О. Л. (2019). Фонетичні засоби у дитячій поезії як проблема переклау. *Science and Education a New Dimension. Philology*, VII(56), Issue: 190, 25-27. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/797760>.
2. Khatser, G. (2023). Translation techniques for lexical and phonetic expressive means in advertising texts. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2(24), 187-195. <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2023.24.187-196>